

EUROOPA KOMISJON

MAKSUNDUSE JA TOLLILIIDU PEADIREKTORAAT
RÄNDE JA SISEASJADE PEADIREKTORAAT
TERVISE JA TOIDUOHUTUSE PEADIREKTORAAT
LIIKUVUSE JA TRANSPORDI PEADIREKTORAAT
SIDEVÕRKUDE, SISU JA TEHNOLOOGIA PEADIREKTORAAT
FINANTSSTABIILSUSE, FINANTSTEENUSTE
JA KAPITALITURGUDE LIIDU PEADIREKTORAAT
TÖÖHÕIVE, SOTSIAALKÜSIMUSTE JA SOTSIAALSE KAASATUSE PEADIREKTORAAT
ÕIGUS- JA TARBIJAKÜSIMUSTE PEADIREKTORAAT
KESKKONNA PEADIREKTORAAT
SISETURU, TÖÖSTUSE, ETTEVÕTLUSE JA VKEdE PEADIREKTORAAT

Brüssel, 13. november 2018

Rev 1

TEATIS ELI JA ÜHENDKUNINGRIIGI VAHELISE REISIMISE KOHTA PÄRAST ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMIST ELIST

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	4
2.	ISIKUTE KONTROLLIMINE ELI VÄLISPIIRIL	4
3.	TOLLIKONTROLLID.....	7
4.	TOLLIMAKSUD, KÄIBEMAKS JA AKTSIISIMAKS.....	7
4.1.	Tolli-, käibe- ja aktsiisimaksuvabastus.....	7
4.2.	ELis ostetud kauba käibemaksu tagastamine	8
5.	KEELUD JA PIIRANGUD.....	8
5.1.	Kaasaolevad lemmikloomad	9
5.1.1.	Ühendkuningriigis elavate lemmikloomaomanikega kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine EL 27- sse	9
5.1.1.1.	Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013 artikli 13 lõikega 1 vastu võetavasse loetellu.....	10
5.1.1.2.	Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013 artikli 13 lõikega 2 vastu võetavasse loetellu.....	10
5.1.1.3.	Kui komisjon ei ole Ühendkuningriiki loetellu kandnud.	11
5.1.2.	EL 27 liikmesriigis elava lemmikloomaomanikuga kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine EL 27- sse ning naasmine Ühendkuningriigist pärast ajutist liikumist Ühendkuningriiki.....	11

5.1.2.1.	Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013 artikli 13 lõikega 1 vastu võetavasse loetellu.....	12
5.1.2.2.	Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013 artikli 13 lõikega 2 vastu võetavasse loetellu.....	12
5.1.2.3.	Kui komisjon ei ole Ühendkuningriiki loetellu kandnud.	12
5.2.	Taimed ja taimsed saadused	13
5.3.	Isiklikuks tarbimiseks ettenähtud loomsed saadused	14
5.4.	Sularaha	14
5.5.	Kultuuriväärtused	15
5.6.	Ohustatud liikide isendid	15
5.7.	Invasiivsed võõrliigid	17
5.8.	Tulirelvad	17
6.	MOOTORSÕIDUKITE KASUTAMINE	19
6.1.	Autojuhiloa	19
6.2.	Vastutuskindlustus.....	20
7.	RAVITEENUSED JA SEONDUVAD KÜSIMUSED; HÄDAOLUKORRAD	21
7.1.	Õigus tervishoiuteenustele liidu õiguse alusel, mis käsitleb sotsiaalkindlustuse koordineerimist.....	21
7.2.	Õigus piiriüleste tervishoiuteenuste hüvitamiseks liidu õiguse alusel, mis käsitleb piiriüleseid tervishoiuteenuseid.....	22
7.3.	Teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamine	22
7.4.	Euroopa hädaabinumber – 112.....	22
7.5.	Puuetega inimeste parkimiskaardid	23
7.6.	Konsulaarkaitse	23
7.7.	Hüvitamismehhanism isikutele, kes on teises liikmesriigis autoõnnetuses vigastada saanud („küllastajast ohvrid“).....	24
8.	KINDLUSTUS, REISIJATE ÕIGUSED	24
8.1.	Maksejõuetuse vastane reisikindlustus.....	24
8.2.	ELi reisijate õigused	25
8.2.1.	Lennureisijate õigused.....	25
8.2.2.	Laevareisijate õigused	26
8.2.3.	Bussisõitjate õigused	26
8.2.4.	Rongireisijate õigused	27
9.	MUUD KÜSIMUSED	27

9.1. Kaardimaksud	27
9.2. Rändlus	28
9.3. Võrgusisuteenuste kaasaskantavus	28
LISA: ELI TEABELEHT, MILLES KÄSITLETAKSE REISIJATE PAGASI HULKA KUULUVAID ISIKLIKUKS TARBIMISEKS ETTENÄHTUD LOOMSEID SAADUSEID	30

1. SISSEJUHATUS

Ühendkuningriik esitas 29. märtsil 2017. aastal Euroopa Liidu lepingu artikli 50 kohase teate oma kavatsuse kohta liidust välja astuda. See tähendab, et kui ratifitseeritud väljaastumislepingus¹ ei kehtestata muud kuupäeva või kui Euroopa Ülemkogu ei pikenda tähtaega vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 50 lõikele 3, lõpetatakse kõigi liidu esmaste ja teiseste õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigi suhtes alates 30. märtsist 2019 kell 00.00 (Kesk-Euroopa aja järgi) („väljaastumise kuupäev“). Sel hetkel saab Ühendkuningriigist „kolmas riik“.²

Väljaastumiseks valmistumine on lisaks ELile ja liikmesriikide ametiasutustele oluline ka eraõiguslike isikute jaoks.

Pidades silmas ebamäärast olukorda, eelkõige seoses võimaliku väljaastumislepingu sisuga, tuleb teada teha isikutele, kes kavatsevad väljaastumise kuupäeval või pärast seda reisida (isiklikel või ärielistel põhjustel) Ühendkuningriigist ELi (ja vastupidi), ning ettevõtjatele, kes osutavad selliste reisidega seotud teenuseid (reisikorraldajad, reisiagentuurid, rendiautofirmad, kaubandusmesside korraldajad, transpordiettevõtted jne), et tekivad õiguslikud tagajärjed, mida tuleb võtta arvesse, kui Ühendkuningriigist saab kolmas riik.

Kui võimalikus väljaastumislepingus sisalduda võivas üleminekukorras ei lepita kokku teisiti, on Ühendkuningriigi väljaastumisel alates väljaastumise kuupäevast reisijatele, kes sõidavad Ühendkuningriigist ELi ja vastupidi, järgmised tagajärjed³.

2. ISIKUTE KONTROLLIMINE ELI VÄLISPIIRIL^{4 5}

ELi välispiiridel isikute kontrollimist käsitlevas liidu õiguses⁶ eristatakse ELi kodanike kontrolli ja kolmandate riikide kodanike kontrolli. Kui Ühendkuningriigi kodanikud sisenevad Schengeni alale ja väljuvad Schengeni alalt ning sisenevad sellistesse liikmesriikidesse ja väljuvad sellistest liikmesriikidest, mille kohta ei ole veel otsust sisepiiridel tehtava piirikontrolli kaotamise kohta tehtud, kuid mis

¹ Läbirääkimised Ühendkuningriigiga väljaastumislepingu sõlmimiseks on praegu käimas.

² Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

³ Tuleb meenutada, et ELi ja Ühendkuningriigi vahelises väljaastumislepingus sätestatakse Iirimaa saare ainulaadse olukorra tarbeks erilahendused.

⁴ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing_en.

⁵ See punkt ei kehti ühises reisipiirkonnas toimuva Ühendkuningriigi ja Iirimaa vahelise reisimise suhtes.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399 (mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad)) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1) artikli 8 lõiked 2 ja 3.

kohaldavad oma välispiiridel Schengeni eeskirju,⁷ siis nende kodanike kontrollimisel järgitakse alates väljaastumise kuupäevast kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavaid eeskirju⁸.⁹ See tähendab, et nendel ei ole enam ELi kodanike, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikide kodanike ja Šveitsi kodanike (edaspidi „ELi/EMP/Šveitsi kodanikud“) jaoks ette nähtud piirikontrolli soodustusi, mis tulenevad vaba liikumise õigustest. Eelkõige ei ole Ühendkuningriigi kodanikel õigust kasutada ELi/EMP/Šveitsi kodanike jaoks ette nähtud eraldi radasid, kus tehakse piiriületamise kontrole,¹⁰ ja neil tuleb sisenemisel läbida põhjalik kontroll kolmandate riikide kodanike jaoks ette nähtud sisenemise nõuete täitmise kohta.

Ühendkuningriigi kodanike **sisenemiskontroll** hõlmab järgmise kontrollimist¹¹:

- piiri ületamiseks kehtiva reisidokumendi olemasolu; dokumendi kehtivusaeg ei tohi olla kauem kui kümme aastat ja see peab kehtima veel kolm kuud pärast kavandatud lahkumist liikmesriikidest;

Ühendkuningriigi kodanike passid, mis on antud välja enne väljaastumise kuupäeva, jäävad kehtivateks reisidokumentideks.

- viibimise kestus:

- lühiajalise Schengeni alal viibimise korral on Ühendkuningriigi kodanike Schengeni alal viibimise lubatud kestus piiratud (maksimaalselt 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul);
- pikaajalise viibimise korral peab Ühendkuningriigi kodanikul põhimõtteliselt olema liikmesriigi õigusnormide kohaselt riigi ametiasutuse antud elamisluba või pikaajaline viisa;

- asjakohased andmebaasid, et kontrollida järgmist¹²:

- kolmanda riigi kodaniku isikusamasus ja kodakondsus ning piiri ületamiseks vajaliku reisidokumendi autentsus ja kehtivus ning eeskätt:

⁷ Bulgaaria, Horvaatia, Küpros ja Rumeenia.

⁸ Ühendkuningriigi kodanike suhtes, kes on liidu kodaniku pereliikmed ja kasutavad oma vaba liikumise õigust, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77) artiklis 5 sätestatud norme.

⁹ Tuleb märkida, et osa neid kontrole kohaldatakse Schengeni alale või Schengeni alalt välja reisivate Ühendkuningriigi kodanike suhtes juba praegu.

¹⁰ Määruse (EL) 2016/399 artikkel 10.

¹¹ Määruse (EL) 2016/399 artikkel 6.

¹² Võimalust teha teatud tingimustel ajutine erand põhimõttest, mille kohaselt tuleb teatavates maismaa- ja merepiiripunktides teha asjakohastes andmebaasides süstemaatilist kontrolli, ei kohaldata kolmandate riikide kodanike suhtes (määruse (EL) 2016/399 artikli 8 lõige 2).

- kas Schengeni infosüsteemi (SIS) on kantud hoiatus sisenemise keelamise eesmärgil, ning kontrollida võimalikku ohtu avalikule korrale, sisejulgeolekule, rahvatervisele või rahvusvahelistele suhetele;
- kavandatud viibimise eesmärk (nt turism või töö) ja tingimused (nt majutus, sisereisid);
- piisavate elatusvahendite olemasolu (st piisavate vahendite omamine, et katta kavandatava viibimise ja tagasisõidu kulud).

Komisjon esitas 13. novembril 2018. aastal ettepaneku¹³ vabastada Ühendkuningriigi kodanikud nõudest, et neil peab olema välispiiri ületamisel lühiajaline viisa (edaspidi „Schengeni viisa“),¹⁴ kui Schengeni alal viibimise kavandatud kestus on 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul. Nüüd peavad selle ettepaneku vastuvõtmise üle otsustama Euroopa Parlament ja nõukogu. Et Ühendkuningriigi kodanikud ka edaspidi Schengeni viisa nõudest vabastataks, on tarvis, et vastavalt vastastikuse viisavabaduse põhimõttele vabastatakse ka kõikide ELi liikmesriikide kodanikud Ühendkuningriigi lühiajalise viisa nõudest.

Reisijatel soovitatakse enne reisi kontrollida üle oma reisidokumentide kehtivus ja veenduda enne ELi reisimist, et nad täidavad kõik eespool nimetatud tingimused. Kui mõni Schengeni alale sisenemise nõue ei ole täidetud, võib see tuua kaasa¹⁵ sisenemiskeelu, mille kohta tehakse otsus kolmandate riikide kodanike jaoks liidu õigusega ette nähtud korra kohaselt¹⁶.

Kontroll väljumisel hõlmab järgmise kontrollimist:

- välispiiri ületamiseks kehtiva reisidokumendi olemasolu;
- kontrollimine, et liikmesriikide territooriumil viibimise maksimumkestust ei ole ületatud;
- asjakohased andmebaasid nagu ka sisenemiskontrolli puhul.

Reisijatel soovitatakse alates väljaastumise kuupäevast võtta arvesse võimalikke viivitusi piiripunktides, eelkõige seal, kus liiklus on väga tihe (Eurostari rongijaamad, Eurotunnel Le Shuttle Calais's ja Folkestone'is, La Manche'i sadamad jne).

¹³ 13. novembri 2018. aasta ettepanek COM(2018)745.

¹⁴ Määruse (EL) 2016/399 artikli 6 lõike 1 punkt b.

¹⁵ Määruses (EL) 2016/399 on sätestatud mõned üksikud erandid, mille korral võib kolmanda riigi kodanik saada loa siseneda, kuigi sisenemise nõuded ei ole täidetud.

¹⁶ Määruse (EL) 2016/399 artikkel 14.

3. TOLLIKONTROLLID

Alates väljaastumise kuupäevast kuuluvad kaubad, mis tuuakse Ühendkuningriigist ELi tolliterritooriumile, tollijärelevalve alla ja vastavalt ELi tollialastele õigusnormidele võib toll neid kontrollida^{17, 18}.

Toll kontrollib Ühendkuningriigist ELi sisenevate reisijate pagasit ja muud reisijatega kaasas või nende juures olevat kaupa¹⁹. Maksuvabastusi tehakse reisijate isiklike asjade ja mõningate muude esemete suhtes (vt punkti 4.1 allpool).

Eelkõige tuleb kaup, mis on mõeldud ELi turule viimiseks või ELi tolliterritooriumil isiklikuks kasutamiseks või tarbimiseks, vabasse ringlusse lubamiseks deklareerida. Lisateavet saab aadressilt: https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/travelling/travelling-europe-what-dohave-know_en

Ajutiselt imporditava kauba võib deklareerida ajutise impordi protseduurile. Selleks võib kasutada ATA-märkmikke. ATA-märkmik on rahvusvaheline tollidokument, millega lubatakse kauba maksuvaba ajutist eksporti ja impordi kuni ühe aasta jooksul. Lisateavet saab aadressilt: <https://iccwbo.org/resources-for-business/ata-carnet/>

4. TOLLIMAKSUD, KÄIBEMAKS JA AKTSIISIMAKS²⁰

4.1. Tolli-, käibe- ja aktsiisimaksuvabastus

Ühendkuningriigist ELi sisenevatel reisijatel, kellel on kaup pagasis või muul moel kaasas, on õigus maksuvabastustele (kaubad, mis on vabastatud

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

¹⁸ Selles punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi tolliterritooriumile **Kanalisaartelt** ja **Mani saarelt** (määruse (EL) nr 952/2013 artikli 4 lõike 1 viimane taane).

¹⁹ Määruse (EL) nr 952/2013 artikli 46 lõige 1.

²⁰ Mis puutub **tollimaksudesse**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi tolliterritooriumile **Mani saarelt** ja **Kanalisaartelt** (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1) artikli 4 lõike 1 viimane taane).

Mis puutub **käibemaksu**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi käibemaksuterritooriumile **Mani saarelt** ja vastupidi (nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1) artikli 7 lõige 2) (Kanalisaared ei kuulu juba praegu ELi käibemaksuterritooriumi alla, direktiivi 2006/112/EÜ artikli 6 lõike 1 punkt e).

Mis puutub **aktsiisimaksu**, siis käesolevas punktis kirjeldatud eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka kaupade suhtes, mis tuuakse ELi aktsiisiterritooriumile **Mani saarelt** (nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ (mis käsitleb aktsiisi üldist korda) (ELT L 9, 14.1.2009, lk 12) artikli 6 lõike 2 punkt d) (Kanalisaared ei kuulu juba praegu ELi aktsiisiterritooriumi alla, direktiivi 2008/118/EÜ artikli 5 lõike 2 punkt d).

imporditollimaksust ja käibemaksust ning, kui see on asjakohane, siis aktsiisimaksust). Asjaomased kaubad ja vastavad maksuvabastused leiab järgmiselt aadressilt:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/travelling/entering-eu_en

Reisijatel soovitatakse tutvuda maksuvabastusi käsitlevate eeskirjadega ja minna läbi rohelise tolliväljapääsu (nn rohelise koridori) ainult juhul, kui neil kaasasolevad kaubakogused ei ületa lubatud maksimumkoguseid. Muudel juhtudel tuleb neil kasutada punast väljapääsu (nn punast koridori) ja esitada tollideklaratsioon.

4.2. ELis ostetud kauba käibemaksu tagastamine²¹

Väljastpoolt ELi tulevatel külalistel on õigus käibemaksu tagastamisele kaupadelt, mille nad on ostnud ELis viibimise ajal, tingimusel et EList lahkumisel esitavad nad tollile nii kaubad kui ka käibemaksu tagastamise dokumendid.

[„Guide to VAT refund for visitors to the EU“ \(„Käibemaksu tagastamise juhend ELi külastavatele isikutele“\)](#)

5. KEELUD JA PIIRANGUD

ELi õigusega on keelatud ja piiratud teatavate kaupade toomine või importimine ELi muu hulgas järgmistel põhjustel: inimeste, looma- ja taimetervise kaitse, keskkonnakaitse ja rahvuslike kultuuriväärtuste kaitse.

Alates väljaastumise kuupäevast kohaldatakse neid keelde ja piiranguid kaupade suhtes, mis tuuakse Ühendkuningriigist ELi ja viiakse EList Ühendkuningriiki²².

Kuigi enamik keelde ja piiranguid on kas juriidilises või praktilises mõttes olulised üksnes kutseliste kauplejate jaoks,²³ on mõned keelud ja piirangud asjakohased ka üksikreisijatele.

²¹ ELi ja Ühendkuningriigi vahel väljaastumislepingu üle peetavate läbirääkimiste kontekstis püüab EL leppida Ühendkuningriigiga kokku lahendused, mille eesmärk on tagada enne üleminekuperioodi lõppu tehtud tehingutega seotud käibemaksu tagastamine olukordades, kus maksukohustuslane ei saanud tagastamisaotlust esitada või tema asukohariik ei saanud seda edastada enne üleminekuperioodi lõppu. Vt eelkõige läbirääkijate tasemel kokku lepitud väljaastumislepingu eelnõu viimane versioon, mis on kättesaadav siin: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf, ning ELi ja Ühendkuningriigi valitsuse läbirääkijate ühisavaldus, mis esitati 19. juunil 2018 (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).

²² ELi ja Ühendkuningriigi vahel väljaastumislepingu üle peetavate läbirääkimiste kontekstis püüab EL leppida Ühendkuningriigiga kokku lahendused sellise kaupade liikumise tarbeks, mis on alanud enne üleminekuperioodi lõppu ja mis lõpeb pärast üleminekuperioodi lõppu (teelolevad kaubad). Vt eelkõige läbirääkijate tasemel kokku lepitud väljaastumislepingu eelnõu viimane versioon, mis on kättesaadav siin: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf, ning ELi ja Ühendkuningriigi valitsuse läbirääkijate ühisavaldus, mis esitati 19. juunil 2018 (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).

5.1. Kaasaolevad lemmikloomad²⁴

Liidu õiguses²⁵ on sätestatud eeskirjad, mis käsitlevad kolmandatest riikidest saabuvate reisijatega kaasas olevate lemmikloomana peetavate koerte, kasside ja valgetuhkrute (edaspidi „lemmikloomad“)²⁶ mittekaubanduslikku liikumist^{27, 28}.

5.1.1. Ühendkuningriigis elavate lemmikloomaomanikega kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine EL 27-sse

ELi lemmikloomapass²⁹, mis on Ühendkuningriigis elavale lemmikloomaomanikule välja antud enne väljaastumise kuupäeva, ei ole alates sellest kuupäevast enam kehtiv dokument koos lemmikloomaga Ühendkuningriigist EL 27 liikmesriiki reisimiseks alates väljaastumise kuupäevast.

²³ Näiteks keelud ja piirangud, mis kehtivad jäätmete või teatud kemikaalide suhtes (lisateabe saamiseks vt: „Teade sidusrühmadele – Ühendkuningriigi väljaastumine EList ning teatavate kaupade impordi-/ekspordilitsentse käsitlevad ELi eeskirjad“, https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notice_et).

²⁴ Lisateabe saamiseks vt: https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement_en.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).

²⁶ Kui ELi siseneval reisijal on kaasas lemmikloomana peetav eluslind, siis peab kehtivate normide kohaselt reisijal kaasas olema ka veterinaartõend, mis tõendab, et järgmistest nõuetest üks on täidetud: lind on olnud kolmandas riigis isolatsioonis 30 päeva enne väljasõitu või linnul on olnud 10-päevane isolatsiooniperiood koos testimisega lindude gripi suhtes või ta on läbinud impordijärgse karantiini sihtliikmesriigis või ta on vaksineeritud lindude gripi vastu. (Komisjoni 22. detsembri 2006. aasta otsus 2007/25/EÜ, mis käsitleb teatavaid kaitsemeetmeid seoses lindude kõrge patogeensusega gripiga ja omanikega kaasas olevate lemmiklindude liikumisega ühendusse (ELT L 8, 13.1.2007, lk 29)).

Mis puutub lemmikloomana peetavatesse eluslindudesse, siis võidakse kohaldada ka ohustatud liikidest isendite sissetoomise suhtes kehtivaid nõudeid (vt punkt 5.6 allpool).

²⁷ ELi ja Ühendkuningriigi vahel väljaastumislepingu üle peetavate läbirääkimiste kontekstis püüab EL leppida Ühendkuningriigiga kokku lahendused nende elusloomade jaoks, kelle liikumine on üleminekuperioodi lõpus pooleli. Vt eelkõige läbirääkijate tasemel kokku lepitud väljaastumislepingu eelnõu viimane versioon, mis on kättesaadav siin: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf, ning ELi ja Ühendkuningriigi valitsuse läbirääkijate ühisavaldus, mis esitati 19. juunil 2018 (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).

²⁸ Neid eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise suhtes **Kanalisartelt** ja **Mani saarelt** (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1)).

²⁹ Lemmikloomapassi näidis, mis on esitatud komisjoni 28. juuni 2013. aasta rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 (mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 576/2013 ettenähtud identifitseerimisdokumentide näidiseid koerte, kasside ja valgetuhkrute mittekaubanduslikuks liikumiseks, territooriumide ja kolmandate riikide loetelude kehtestamist ning nõudeid teatavatele tingimustele vastavust tõendavate deklaratsioonide vormi, kujunduse ja keelte kohta) (ELT L 178, 28.6.2013, lk 109) III lisa 1. osas.

Nõuded Ühendkuningriigist tulevate reisijatega kaasas olevatele lemmikloomadele sõltuvad alates väljaastumise kuupäevast ka sellest, kas Ühendkuningriik on selle kuupäeva seisuga kantud nende kolmandate riikide loetellu, mis annavad teatavad loomatervishoiugarantiid. Reisijatel soovitatakse uurida piisavalt vara enne kavandatavat reisi Ühendkuningriigist ELi, kas Ühendkuningriik on loetellu kantud, et teha kindlaks, milliseid nõudeid kohaldatakse. ELi vastu võetud loetelud avaldatakse siin: https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/listing_en.

5.1.1.1. Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013³⁰ artikli 13 lõikega 1 vastu võetavasse loetellu.

Alates väljaastumise kuupäevast EL 27-sse viidavate lemmikloomadega peab olema kaasas nõuetekohaselt täidetud kolmanda riigi lemmikloomapass, mille näidise on komisjon vastu võtnud³¹. See pass peab tõendama kehtivat marutaudivastast vaktsineerimist^{32, 33}.

Lisaks peab lemmikloomana peetav koer olema enne Soome, Irimaale või Maltale sisenemist saanud *Echinococcus multilocularis*'e vastast ravi ning ravi teinud veterinaararst peab seda tõendama lemmikloomapassis.³⁴

5.1.1.2. Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013³⁵ artikli 13 lõikega 2 vastu võetavasse loetellu.

Veterinaarsertifikaat, mille on välja andnud ametlik veterinaararst, on nõutav iga kord, kui kaasasolev lemmikloom liitu siseneb, ning see kehtib EL 27 liikmesriikides liikumiseks üksnes neli kuud³⁶. See

³⁰ Vt rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 II lisa 1. osa.

³¹ Rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 III lisa 3. osa.

³² Määruse (EL) nr 576/2013 III lisa.

³³ Varasemat ELi lemmikloomapassi, mis on Ühendkuningriigis elavale lemmikloomaomanikule välja antud enne väljaastumise kuupäeva, võib pärast seda kuupäeva käsitada täiendava dokumendina, et tõendada endiselt kehtivat vaktsineerimist.

³⁴ Komisjoni 21. novembri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2018/772, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 576/2013 ennetavate tervisemeetmete osas koertel esineva *Echinococcus multilocularis*'e nakkuse tõrjeks (ELT L 130, 28.5.2018, lk 1).

³⁵ Vt rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 II lisa 2. osa.

³⁶ Rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 IV lisa märkus b.

sertifikaat peab tõendama kehtivat marutaudivastast vaktsineerimist³⁷ .³⁸

Lisaks peab lemmikloomana peetav koer olema enne Soome, Irimaale või Maltale sisenemist saanud *Echinococcus multilocularis*'e vastast ravi ning ravi teinud veterinaararst peab seda tõendama lemmikloomapassis.³⁹

Alates väljaastumise kuupäevast peavad EL 27-sse sisenevad lemmikloomad läbima määratud reisijate sisenemispunkti⁴⁰, et nad saaks läbida vajalikud vastavuskontrollid⁴¹.

5.1.1.3. Kui komisjon ei ole Ühendkuningriiki loetellu kandnud.

Kohaldatakse samu tingimusi, mis on sätestatud punktis 5.1.1.2. Seejuures punktis 5.1.1.2 osutatud sertifikaat peab tõendama ka kehtivat marutaudi antikehade tiitrimise testi⁴². Test peab olema tehtud ELi heakskiidetud laboris või laboris, mille on heaks kiitnud üks EL 27 liikmesriike⁴³, vereproovist, mis on võetud vähemalt 30 päeva pärast vaktsineerimist ja mitte rohkem kui kolm kuud enne liikumist.

5.1.2. *EL 27 liikmesriigis elava lemmikloomaomanikuga kaasas olevate lemmikloomade mittekaubanduslik liikumine EL 27-sse ning naasmine Ühendkuningriigist pärast ajutist liikumist Ühendkuningriiki*

Nõuded Ühendkuningriigist tulevate reisijatega kaasas olevatele lemmikloomadele sõltuvad alates väljaastumise kuupäevast ka sellest, kas Ühendkuningriik on selle kuupäeva seisuga kantud nende kolmandate riikide loetellu, mis annavad teatavad loomatervishoiugarantiid. Reisijatel soovitatakse uurida piisavalt vara enne kavandatavat reisi Ühendkuningriigist ELi, kas Ühendkuningriik on loetellu kantud, et teha kindlaks, milliseid nõudeid kohaldatakse. ELi vastu võetud loetelud avaldatakse siin:

³⁷ Määruse (EL) nr 576/2013 III lisa.

³⁸ Varasemat ELi lemmikloomapassi, mis on Ühendkuningriigis elavale lemmikloomaomanikule välja antud enne väljaastumise kuupäeva, võib pärast seda kuupäeva käsitada täiendava dokumendina, et tõendada endiselt kehtivat vaktsineerimist.

³⁹ Delegeeritud määrus (EL) 2018/772.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/tpe_en.

⁴¹ Määruse (EL) nr 576/2013 artikkel 34.

⁴² Määruse (EL) nr 576/2013 IV lisa.

⁴³ https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/approved-labs_en

5.1.2.1. Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013⁴⁴ artikli 13 lõikega 1 vastu võetavasse loetellu.

EL 27-sse viidavate lemmikloomadega peab olema kaasas nõuetekohaselt täidetud ELi lemmikloomapass. See pass peab tõendama kehtivat marutaudivastast vaksineerimist.

Lisaks peab lemmikloomana peetav koer olema enne Soome, Irimaale või Maltale sisenemist saanud *Echinococcus multilocularis*'e vastast ravi ning ravi teinud veterinaararst peab seda tõendama lemmikloomapassis⁴⁵.

5.1.2.2. Kui komisjon on kandnud Ühendkuningriigi kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013⁴⁶ artikli 13 lõikega 2 vastu võetavasse loetellu.

Kohaldatakse samu tingimusi, mis on sätestatud punktis 5.1.2.1.

Alates väljaastumise kuupäevast peavad EL 27-sse sisenevad lemmikloomad lisaks läbima määratud reisijate sisenemispunkti⁴⁷, et nad saaks läbida vajalikud vastavuskontrollid⁴⁸.

5.1.2.3. Kui komisjon ei ole Ühendkuningriiki loetellu kandnud.

Kohaldatakse samu tingimusi, mis on sätestatud punktis 5.1.2.1.

Lisaks peab lemmikloomadel olema tehtud kehtiv marutaudi antikehade tiitrimise test kooskõlas määruse (EL) nr 576/2013 IV lisaga. Test peab olema tehtud heakskiidetud laboris⁴⁹

- kas enne liikumist Ühendkuningriiki vereproovist, mis on võetud vähemalt 30 päeva pärast vaksineerimist, ja dokumenteeritud lemmikloomapassis; või

⁴⁴ Vt rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 II lisa 1. osa.

⁴⁵ Delegeeritud määrus (EL) 2018/772.

⁴⁶ Vt rakendusmääruse (EL) nr 577/2013 II lisa 2. osa.

⁴⁷ https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/tpe_en.

⁴⁸ Määruse (EL) nr 576/2013 artikkel 34.

⁴⁹ Delegeeritud määrus (EL) 2018/772.

- Ühendkuningriigis vereproovist, mis on võetud vähemalt 30 päeva pärast vaksineerimist ning mitte rohkem kui kolm kuud enne naasmist EL 27 liikmesriiki, ning dokumenteeritud veterinaarsertifikaadis, mille on välja andnud Ühendkuningriigis asuv ametlik veterinaararst, tuginedes laborilt saadud täiendavatele dokumentidele.

Alates väljaastumise kuupäevast peavad EL 27-sse sisenevad lemmikloomad läbima määratud reisijate sisenemispunkti⁵⁰, et nad saaks läbida vajalikud vastavuskontrollid⁵¹.

5.2. Taimed ja taimsed saadused⁵²

Liidu õigusega⁵³ on keelatud teatavate taimede, taimsete saaduste ja muude objektide liitu toomine tingituna nende fütosanitaarohust. Näiteks: viinamarja- või tsitrusetaimed istutamiseks, seemnekartulid või muld. Need keelud kehtivad ka juhul, kui taimed, taimsed saadused ja muud objektid on reisijatega kaasas^{54 55}.

Alates väljaastumise kuupäevast kohaldatakse neid keelde ka Ühendkuningriigi suhtes⁵⁶.

Reisijatel soovitatakse enne reisimist uurida nende keeldude täpset ulatust.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/food/animals/pet-movement/eu-legislation/non-commercial-non-eu/tpe_en.

⁵¹ Määruse (EL) nr 576/2013 artikkel 34.

⁵² Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/food/animals/animalproducts/personal_imports_en.

⁵³ Nõukogu 8. mai 2000. aasta direktiivi 2000/29/EÜ (taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta) (EÜT L 169, 10.7.2000, lk 1) artikkel 4 koostoimes III lisa A osaga.

⁵⁴ Liidu õigusega kehtestatakse ka teatavad nõuded mõningate taimede, taimsete saaduste või muude objektide liitu toomiseks. Samas ei kohaldata neid nõudeid väikeste koguste suhtes, vt direktiivi 2000/29/EÜ artikli 5 lõige 4.

⁵⁵ Uusi ELi eeskirju hakatakse kohaldama alates 14. detsembrist 2019. Nende eeskirjade kohaselt kohaldatakse kõiki kolmandatest riikidest pärit taimede ja muude kaupade suhtes kehtivaid keelde või impordinõudeid ka reisijatega kaasolevate taimede ja muude kaupade suhtes. Samas teatavate taimede ja muude kaupade väikeseid koguseid võib tuua ilma fütosanitaarsertifikaadita, üksnes juhul, kui see on reguleeritud komisjoni rakendusaktiga, mis võetakse vastu edaspidi, vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määruse (EL) 2016/2031 (mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid) (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4) artiklit 75.

⁵⁶ Eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka Kanalisaartelt ja Mani saarelt saabuvate reisijate isiklikuks tarbimiseks ettenähtud saaduste suhtes (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisaarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1).

5.3. Isiklikuks tarbimiseks ettenähtud loomsed saadused⁵⁷

Liidu õigusega⁵⁸ on keelatud teatavate loomsete saaduste toomine ELi reisijate pagasis⁵⁹. See puudutab näiteks liha ja piima ning nendest valmistatud tooteid, näiteks sinki ja juustu. Erandid on ette nähtud näiteks väikelaste pulbriliste piimasegude, lastetoitude ning eriotstarbeliste ravitoitude ja lemmikloomade eriotstarbeliste ravitoitude teatavate koguste jaoks.

Alates väljaastumise kuupäevast kohaldatakse neid keelde ka Ühendkuningriigi suhtes⁶⁰.

Komisjon on vastu võtnud⁶¹ infolehe (lisatud), milles on esitatud üksikasjalikud eeskirjad, samuti erandid, näiteks meditsiinilistel või toitumisega seotud põhjustel.

5.4. Sularaha⁶²

Liidu õigusega on ette nähtud, et isikud, kes sisenevad ELi või lahkuvad EList ja kellel on kaasas 10 000 eurot või rohkem sularahas (või sellega samaväärne summa muus vääringus) või vabalt kaubeldavates esitaja maksevahendites (lihtsasti konverteeritavad varad, nagu kolmanda isiku nimele välja antud tšekid), peavad esitama deklaratsiooni selle liikmesriigi tolliasutusele, kus nad sisenevad ELi või lahkuvad EList⁶³.

Alates väljaastumise kuupäevast kehtib see kohustus ka Ühendkuningriigi suhtes.

⁵⁷ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/food/animals/animalproducts/personal_imports_en.

⁵⁸ Komisjoni 5. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 206/2009, milles käsitletakse isiklikuks tarbimiseks ettenähtud loomsete saaduste ühendusse toomist (ELT L 77, 24.3.2009, lk 1).

⁵⁹ Ehkki see ei pruugi reisijate jaoks olla otseselt asjakohane, tuletatakse siinkohal meelde, et liidu õigusega **on keelatud toidujäätmete import ELi rahvusvahelistel liinidel sõitvatest transpordivahenditest** (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1069/2009 (milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus) (ELT L 300, 14.11.2009, lk 1) artikli 8 punkt f ja artikli 41 lõike 2 punkt c). Sellised toidujäätmed tuleb kõrvaldada kooskõlas määruse (EÜ) nr 1069/2009 artikliga 12 (nt otsene põletamine) või need tuleb jätta transpordivahendi pardale ja viia tagasi kolmandasse riiki.

⁶⁰ Eeskirju kohaldatakse alates väljaastumise kuupäevast ka Kanalisaartelt ja Mani saarelt saabuvate reisijate isiklikuks tarbimiseks ettenähtud saaduste suhtes (nõukogu 12. märtsi 1973. aasta määrus (EMÜ) nr 706/73 Kanalisaarte ja Mani saare suhtes kohaldatava põllumajandustoodetega kauplemist käsitleva ühenduse korra kohta (EÜT L 68, 15.3.1973, lk 1).

⁶¹ Määruse (EÜ) nr 206/2009 IV lisa.

⁶² Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/individuals/cash-controls_en.

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta määruse (EÜ) nr 1889/2005 (ühendusse sisse toodava või ühendusest välja viidava sularaha kontrollimise kohta) (ELT L 309, 25.11.2005, lk 9) artikli 3 lõige 1.

Tolliasutustel on määruse (EÜ) nr 1889/2005 alusel õigus kontrollida füüsilisi isikuid, nende pagasit ja transpordivahendeid ning pidada kinni sularaha, mida ei ole deklareeritud.

Reisijad peavad olema teadlikud, et kõik ELi liikmesriigid kohaldavad trahve juhul, kui ei täideta määruses (EÜ) nr 1889/2005 sätestatud deklareerimiskohustust.

5.5. Kultuuriväärtused⁶⁴

Liidu õiguses⁶⁵ on sätestatud ekspordiloo nõue teatavate kultuurikaupade ekspordi korral (näiteks rohkem kui 50 aastat vana mööbel või rohkem kui 100 aastat vanad raamatud väärtusega rohkem kui 50 000 eurot, rohkem kui 200 aastat vanad trükitud maakaardid väärtusega rohkem kui 15 000 eurot⁶⁶). See nõue kehtib ka üksikreisijatele.

Alates väljaastumise kuupäevast kehtib see kohustus ka Ühendkuningriigi suhtes.

Reisijatel soovitakse uurida, kas pagasis olevate kaupade suhtes kehtivad ekspordiloo nõuded.

5.6. Ohustatud liikide isendid⁶⁷

Liidu õigusega⁶⁸ on kehtestatud üldnorm, et isikud, kes *reisivad ELi kolmandatest riikidest*, võivad tuua ELi ohustatud liikide isendeid (loomi või taimi)⁶⁹ üksnes sihtliikmesriigi CITESi asutuse eelneval loal. Isikud, kes *reisivad ELi kolmandasse riiki*, võivad (re)eksportida selliseid isendeid üksnes selle liikmesriigi CITESi asutuse eelneval loal, kus isendid asuvad. Sel eesmärgil nõutavad dokumendid sõltuvad liigi staatusest (nt kui rangelt on see kaitstud; see erineb määruse (EÜ) nr 338/97 eri lisades) ning liikumise laadist ja suunast (import, eksport või reeksport).

Liidu õiguses on aga sätestatud ka erandid loanõudest:

- „Isiklikud asjad ja majatarbed“: isiklike asjade ja majatarvete impordi või (re)eksporti puhul *ei nõuta eelnevat luba*^{70, 71}. Samas peavad olema

⁶⁴ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/cultural-goods_en.

⁶⁵ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 116/2009 (kultuuriväärtuste ekspordi kohta) (ELT L 39, 10.2.2009, lk 1) artikli 2 lõige 1.

⁶⁶ Vt määruse (EÜ) nr 116/2009 I lisa.

⁶⁷ Lisateabe saamiseks vt http://ec.europa.eu/environment/cites/index_en.htm.

⁶⁸ Nõukogu 9. detsembri 1996. aasta määrus (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 61, 3.3.1997, lk 1).

⁶⁹ Ohustatud liigid on loetletud määruse (EÜ) nr 338/97 lisades.

⁷⁰ Määruse (EÜ) nr 338/97 artikli 7 lõige 3.

täidetud teatavad piiriülese liikumise viisi ja asjaolusid käsitlevad tingimused, et loomade või taimede surnud isendeid ning nende osi või neist saadud saaks käsitada isiklike asjade ja majatarvetena. Elusloomi ja -taimi ei käsitata isiklike asjade või majatarvetena. Ka jahitrofeede suhtes kohaldatakse üldiselt neid, vähem rangeid sätteid, aga mõningate rangelt kaitstud liikide jahitrofeede suhtes kehtivad erinormid⁷².

- Lemmikloomad: isikud, kes reisivad ELi ja EList välja koos lemmikloomadega, kes kuuluvad määruse (EÜ) nr 338/97 lisades loetletud liikidesse (nagu enamik papagoisid⁷³ ning teatavad kilpkonnad ja korallid), võivad taotleda *isikliku omandi sertifikaati*⁷⁴. Selle sertifikaadi võib saada isiklikel mittekaubanduslikel eesmärkidel seaduslikult omandatud eluslooma jaoks, kui reisija soovib vältida eelneva loa taotlemist iga kord, kui ületatakse rahvusvahelist piiri. ELi ja EList välja reisimisel väljastab sertifikaadi selle liikmesriigi CITESi asutus, kust loom pärit on, või, kui loom on pärit kolmandast riigist, siis selle liikmesriigi CITESi asutus, kuhu ta esimesena toodi.

Alates väljaastumise kuupäevast kohaldatakse loa nõuet selliste isendite Ühendkuningriigi ja ELi vahel liikumise suhtes.

Ühendkuningriigi CITESi asutuse välja antud isikliku omandi sertifikaati ei või alates väljaastumise kuupäevast enam kasutada koos elusloomaga ELi ja EList välja reisimiseks. Pigem aktsepteeritakse alates väljaastumise kuupäevast üksnes sertifikaate, mille on alates väljaastumise kuupäevast välja andnud Ühendkuningriik kui CITESi konventsiooni⁷⁵ osaline.

Reisijatel soovitatakse võtta ühendust sihtliikmesriigi CITESi asutusega⁷⁶ (kui tegu on impordiga) või selle liikmesriigi CITESi asutusega, kus isend asub (kui tegu on (re)ekspordiga), et taotleda ja saada vajalikud eelnevad load või sertifikaadid.

⁷¹ Komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006 (millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) (ELT L 166, 19.6.2006, lk 1) artiklid 57, 58 ja 58a.

⁷² Ülevaade sätetest, mida kohaldatakse isiklike asjade ja majatarvete suhtes, on esitatud dokumendis „Reference Guide – European Wildlife Trade Regulations“ („Suunis – Euroopa looduslike liikidega kauplemise määrused“), lk 78–79, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/environment/cites/legis_refguide_en.htm.

⁷³ Juhime tähelepanu, et see küsimus on eraldi veterinaarnõuetest (vt punkt 5.1).

⁷⁴ Määruse (EÜ) nr 865/2006 VIII peatükk.

⁷⁵ <https://cites.org/sites/default/files/document/E-Res-12-03-R17.pdf>

⁷⁶ Euroopa Komisjon peab ja ajakohastab muudatuste korral ELi liikmesriikide CITESi asutuste loetelu, mis on kättesaadav järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/list_authorities.pdf

5.7. Invasiivsed võõrliigid⁷⁷

Liidu õigusega⁷⁸ on ette nähtud, et isikud, kes reisivad ELi, võivad liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide isendeid⁷⁹ sisse tuua üksnes sihtliikmesriigi ja, kui see on asjakohane, siis transiitliikmesriigi pädevate asutuste eelneval loal. Keeldu kohaldatakse nende liikide ja hübriidide, sortide või tõugude elusisendite, samuti nende osade, sugurakkude, seemnete, munade või leviste suhtes, mis võivad elavana säilida ja hiljem paljuneda.

Liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetelu kehtib kogu ELi territooriumil, välja arvatud äärepoolseimates piirkondades, mis peavad kehtestama oma asjaoludega kohandatud loetelud. Samas võib iga liikmesriik kehtestada lisaks liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide ELi loetelule oma riikliku invasiivsete võõrliikide loetelu kooskõlas liikmesriigi õigusnormidega.

Alates väljaastumise kuupäevast hakatakse eespool nimetatud eeskirju kohaldama selliste isendite Ühendkuningriigist ELi liikumise suhtes.

Reisijatel soovitatakse invasiivsete võõrliikide riiklike loetelude kohta küsida nõu siht- või transiitliikmesriikide pädevatelt asutustelt.

5.8. Tulirelvad⁸⁰

Liidu õiguses⁸¹ on sätestatud erikord tulirelvade liikumise jaoks liikmesriikide vahel, sealhulgas reisijatega kaasas olevate tulirelvade puhul. Erikorraga on muu hulgas ette nähtud Euroopa tulirelvapassi välja andmine. Selle annab liikmesriigi pädev asutus välja tulirelva seaduslikult omandavale ja kasutatavale isikule tema taotluse alusel⁸².

Kui isik soovib reisida ELi liikmesriigist teise ELi liikmesriiki või läbi ELi liikmesriigi, peab ta saama igalt neist liikmesriikidest eelneva loa, mis

⁷⁷ Lisateabe saamiseks vt http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

⁷⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (ELT L 317, 4.11.2014, lk 35).

⁷⁹ Liidu jaoks probleemsed invasiivsed võõrliigid on loetletud komisjoni 13. juuli 2016. aasta rakendusmääruse (EL) 2016/1141 (millega võetakse vastu liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide nimekiri vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1143/2014) (ELT L 189, 14.7.2016, lk 4) lisas. Vt ka siit: http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm.

⁸⁰ Lisateabe saamiseks vt http://ec.europa.eu/growth/sectors/defence/defence-firearms-directives_en ja https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/trafficking-in-firearms_en.

⁸¹ Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiiv 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT L 256, 13.9.1991, lk 51).

⁸² Euroopa tulirelvapass kehtib kõige rohkem viis aastat ja selle kehtivusaega võib pikendada. See on dokument, mida ei või edasi anda ja millele märgitakse passi omaniku valduses olevad ja kasutatavad tulirelvad.

märgitakse seejärel Euroopa tulirelvapassi, mis peab reisijal kogu reisi vältel kaasas olema. Eelneva loa saamise kohustusest on ka erandeid. Erandid kehtivad ajalooliste sündmuste taasesitajate ja jahimeeste puhul, kes võivad reisida teatava kategooria tulirelvadega, kui neil on Euroopa tulirelvapass, milles on loetletud nende tulirelvad, ning arvestades, et nad suudavad oma reisi põhjendada (näiteks kutse sihtliikmesriigis toimuvale üritusele).

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata neid eeskirju enam Ühendkuningriigist ELi ja vastupidi liikuvate tulirelvade suhtes. Selle asemel hakatakse kohaldama tulirelvade liitu ja liidust välja viimise eeskirju⁸³. Nendes eeskirjades on sätestatud järgmised reeglid⁸⁴:

- Kui tulirelvad tuuakse ajutiselt Ühendkuningriigist ELi, kohaldatakse tulirelvade deklareerimise ja nende jaoks lubade andmise suhtes liikmesriikide õigusnorme⁸⁵.
- Mis puutub teatavate tulirelvade ajutisse eksporti EList Ühendkuningriiki jahimeeste ja laskesportlaste poolt nendega kaasasolevate isiklike asjade osana (või reekspordiks pärast ajutist lubamist riiki jahipidamise või laskespordi eesmärgil), siis sel juhul ekspordiluba ei nõuta, tingimusel et reisijad esitavad pädevatele asutustele oma reisi põhjused⁸⁶. Lahkudes EList Ühendkuningriiki liikmesriigi kaudu, mis ei ole nende elukohaliikmesriik, peavad jahimehed ja laskesportlased esitama pädevatele asutustele Euroopa tulirelvapassi. Lennureisi korral esitatakse Euroopa tulirelvapass pädevale asutusele, kui esemed antakse üle lennuettevõtjale transpordiks väljapoole liidu tolliterritooriumi. Lahkudes EList Ühendkuningriiki oma elukohaliikmesriigi kaudu, võivad jahimehed ja laskesportlased esitada Euroopa tulirelvapassi asemel muu dokumendi, mida selle liikmesriigi pädevad asutused peavad sel eesmärgil kehtivaks⁸⁷.

Reisijatel soovitatakse küsida Ühendkuningriigi või asjaomase ELi liikmesriigi vastutavalt ametiasutuselt, millised on tulirelvade impordi, ekspordi või transiidi täpsed tingimused.

⁸³ Asjaomaste ELi tollieeskirjade kohta vt käesoleva teatise punktid 3 ja 4.

⁸⁴ Tuletatakse meelde, et Ühendkuningriik hakkab alates väljaastumise kuupäevast kohaldama oma õigusnorme, mis reguleerivad impordi Ühendkuningriiki ja ekspordi Ühendkuningriigist.

⁸⁵ Käesolevas teatises ei käsitleta ELi imporditud tulirelvade turulelaskmist, vt direktiivi 91/477/EMÜ artikkel 4.

⁸⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määruse (EL) nr 258/2012 (millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokoll (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade ja laskemoona ekspordilubade andmise menetlus ning impordi ja transiiti käsitlevad meetmed) (ELT L 94, 30.3.2012, lk 1) artikli 9 lõike 1 punkt a.

⁸⁷ Määruse (EL) nr 258/2012 artikli 9 lõike 1 punkt b.

6. MOOTORSÕIDUKITE KASUTAMINE

6.1. Autojuhiload⁸⁸

Liidu õiguse kohaselt⁸⁹ tunnustatakse ELi liikmesriikide välja antud juhilubasid vastastikku⁹⁰. Alates väljaastumise kuupäevast ei ole vastastikune tunnustamine ELi õiguse alusel enam kohustuslik. Selle asemel hakatakse kohaldama rahvusvahelist kokkulepet ehk Viini teeliikluse konventsiooni⁹¹. Ühendkuningriik ja kõik liikmesriigid peale nelja liikmesriigi (Iirimaa, Küpros, Malta ja Hispaania) on selle konventsiooni osalised, millega on ette nähtud konventsiooni osalisriikide väljaantud riiklike juhilubade ja rahvusvaheliste juhilubade tunnustamine, kui need on välja antud kooskõlas konventsiooniga.

Neli ELi liikmesriiki (Iirimaa, Küpros, Malta ja Hispaania), kes ei ole Viini teeliikluse konventsiooni osalisriigid, on varasema rahvusvahelise kokkuleppe osalised, mille osaline on ka Ühendkuningriik⁹². Selles kokkuleppes on sätestatud juhilubade tunnustamine, aga selle kokkuleppe osalised võivad nõuda ka seda, et juhiloa omanikul oleks rahvusvaheline juhiluba.

Ühendkuningriigi juhiloa omanikel, kes kavatsevad sõita ELis, soovitatakse seega juhilubade tunnustamise küsimuses võtta ühendust liikmesriigi vastutava ametiasutustega. Euroopa Liidu juhiloa omanikel, kes kavatsevad sõita Ühendkuningriigis, soovitatakse võtta juhiloa tunnustamise küsimuses ühendust Ühendkuningriigi vastutava ametiasutusega.

6.2. Vastutuskindlustus⁹³

Liidu õigusega⁹⁴ on keelatud kasutada ELi liikmesriikide territooriumil kindlustamata sõidukeid ning on tagatud, et mootorsõidukite kasutamise

⁸⁸ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/transport/road_safety/topics/driving-licence/eu-driving_licence_et.

⁸⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/126/EÜ (juhilubade kohta) (ELT L 403, 30.12.2006, lk 18) artikkel 2.

⁹⁰ ELi liikmesriigi väljaantud kehtiva juhiloa omanik võib vahetada selle ka teise liikmesriigi samaväärse juhiloa vastu, kui juhiloa omanik asub alaliselt elama teise liikmesriiki (direktiivi 2006/126/EÜ artiklid 11 ja 12). Alates väljaastumise kuupäevast ei saa Ühendkuningriigi väljaantud juhiluba enam ELi õiguse alusel vahetada juhiloa vastu, mille on väljaandnud EL 27 liikmesriik. Juhiluba, mille on enne väljaastumise kuupäeva välja andnud EL 27 liikmesriik Ühendkuningriigis väljaantud juhiloa vastu, jääb kehtima.

⁹¹ Viini teeliikluse konventsiooni (8. november 1968) artikli 41 lõige 2.

⁹² Teeliikluse konventsioon, Genf, 19. september 1949.

⁹³ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/motor-insurance_en.

⁹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta) (ELT L 263, 7.10.2009, lk 11) artikkel 7.

tsiviilvastutuskindlustus kehtib kogu ELi territooriumil⁹⁵. Sõidukil, mis asub tavapäraselt kolmandas riigis, peaks olema kehtiv roheline kaart või piirikindlustusleping⁹⁶. Vastavust sellele nõudele võidakse ELi sisenemisel kontrollida.

Alates väljaastumise kuupäevast kohaldatakse ELis kasutatavate, aga Ühendkuningriigis registreeritud sõidukite suhtes üksnes rahvusvahelise rohelise kaardi süsteemi⁹⁷. Rohelise kaardi süsteem lubab kasutada riigis sõidukit, mis on kindlustatud teises riigis, tingimusel et mõlemad riigid on rohelise kaardi süsteemi liikmed. Kõik EL 27 liikmesriigid ja Ühendkuningriik osalevad rohelise kaardi süsteemis.

Samas tuleks märkida järgmist:

- rohelise kaardi süsteem ei kohusta liikluskindlustuse pakkujaid rohelise kaardi liikmesriigis hõlmama rohelise kaardi liikmesriikide territooriumit (selle kaitse eest võidakse nõuda lisakindlustusmakset).

Reisijatel, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki Ühendkuningriigis registreeritud sõidukiga, soovitatakse enne reisimist tagada, et nende liikluskindlustuse leping hõlmab ELi. Sama kehtib reisijate suhtes, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki ELis registreeritud sõidukiga.

- Sõidukil, mis asub tavapäraselt kolmandas riigis, peab olema ELi sisenedes kehtiv roheline kaart, välja arvatud juhul, kui kolmanda riigi suhtes kehtib komisjoni otsus, mis vabastab ta sellest nõudest⁹⁸.

Reisijatel, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki Ühendkuningriigis registreeritud sõidukiga, soovitatakse enne reisimist tagada, et sõidukil on olemas roheline kaart, välja arvatud juhul, kui nad on kindlad, et on tehtud ülalnimetatud komisjoni otsus. Reisijatel, kes liiguvad EList Ühendkuningriiki ELis registreeritud sõidukiga, soovitatakse tagada, et sõidukil on olemas roheline kaart, või esitada selle küsimuse kohta päring Ühendkuningriigi ametiasutustele.

⁹⁵ Direktiivi 2009/103/EÜ artikkel 14.

⁹⁶ Direktiivi 2009/103/EÜ artikli 8 lõige 1.

⁹⁷ <http://www.cobx.org/content/default.asp?PageID=57>.

⁹⁸ Direktiivi 2009/103/EÜ artikli 8 lõige 2. Kui vaadata riike, kes ei kuulu EMPsse, on sellised komisjoni otsused võetud vastu Andorra, Serbia ja Šveitsi kohta.

7. RAVITEENUSED JA SEONDUVAD KÜSIMUSED; HÄDAOLUKORRAD

7.1. Õigus tervishoiuteenustele liidu õiguse alusel, mis käsitleb sotsiaalkindlustuse koordineerimist⁹⁹

Liidu õiguses¹⁰⁰ on sätestatud juurdepääs tervishoiuteenustele ajutise välisriigis viibimise ajal Euroopa ravikindlustuskaardi alusel või plaanilise ravi eesmärgil, tuginedes asjaomase pädeva asutuse eelnevale loale (nt asutus, milles asjaomane isik on kindlustatud).

Selliste tervishoiuteenuste kulud hüvitatakse osalevate liikmesriikide asjaomaste asutuste vahel.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata neid eeskirju enam Ühendkuningriigi suhtes.¹⁰¹ See tähendab järgmist:

- Alates väljaastumise kuupäevast ei saa EL 27 liikmesriikide kodanikud ja nende perekonnaliikmed enam juurdepääsu tervishoiuteenustele erakorraliseks raviks Ühendkuningriigis Euroopa ravikindlustuskaardi alusel. Ühendkuningriigi kodanikud ei saa alates väljaastumise kuupäevast juurdepääsu tervishoiuteenustele EL 27-s Euroopa ravikindlustuskaardi alusel.

Isikutel, kes on kindlustatud EL 27 liikmesriigis ja kavatsevad reisida Ühendkuningriiki, soovitatakse esitada päring asutusele, kus nad on kindlustatud, et saada teada, kas see asutus hüvitab nende tervishoiuteenuste kasutamise kolmandas riigis. Sama kehtib Ühendkuningriigis kindlustatud ja EL 27 liikmesriikidesse reisida kavatsevate isikute suhtes.

Kui kulude hüvitamine ei ole tagatud, peaksid isikud kaaluma isikliku reisikindlustuse sõlmimist.

- Alates väljaastumise kuupäevast ei saa EL 27 liikmesriigid liidu õiguse alusel enam välja anda eelnevaid lubasid plaaniliseks raviks Ühendkuningriigis. Ühendkuningriik ei saa liidu õiguse alusel välja anda eelnevaid lubasid plaaniliseks raviks EL 27-s.

⁹⁹ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=et>

¹⁰⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

¹⁰¹ ELi ja Ühendkuningriigi vahel väljaastumislepingu üle peetavate läbirääkimiste kontekstis püüab EL leppida Ühendkuningriigiga kokku lahendused, et tagada tervishoiuteenuste kulude hüvitamine, sissenõudmine ja tasaarveldamine seoses juhtumitega, mis toimusid enne üleminekuperioodi lõppu. Teavet käimasolevate läbirääkimiste kohta saab aadressilt https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations_en.

7.2. Õigus piiriüleste tervishoiuteenuste hüvitamiseks liidu õiguse alusel, mis käsitleb piiriüleseid tervishoiuteenuseid¹⁰²

Lisaks käesoleva teatise punktis 7.1 viidatud sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimisele on liidu õigusega¹⁰³ ette nähtud ka võimalus saada teatavatel asjaoludel kindlustajaliikmesriigilt hüvitist piiriüleste tervishoiuteenuste eest teises liikmesriigis. Alates väljaastumise kuupäevast ei saa EL 27 liikmesriigis kindlustatud patsiendid enam tugineda nendes õigusaktides sätestatud hüvitamise eeskirjadele Ühendkuningriigis pakutava piiriülese ravi puhul. Samuti ei saa Ühendkuningriigis kindlustatud patsiendid enam tugineda ELi eeskirjadele, mis käsitlevad hüvitamist. EL 27 kindlustajaliikmesriik ja Ühendkuningriik võivad teha otsuse selliste tervishoiuteenuste hüvitamise kohta siseriikliku õiguse alusel (samamoodi, nagu teistes kolmandates riikides kasutatud tervishoiuteenuste korral).

Patsiendid, kes kavatsevad saada alates väljaastumise kuupäevast hüvitist EL 27 kindlustajaliikmesriigilt ravi eest, mida on tehtud Ühendkuningriigis, peaksid esitama päringu liidu õiguse kohaselt määratud riiklikule kontaktpunktile oma riigis¹⁰⁴. Sama kehtib patsientide suhtes, kes kavatsevad alates väljaastumise kuupäevast saada hüvitist Ühendkuningriigilt¹⁰⁵.

7.3. Teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamine¹⁰⁶

Liidu õiguse¹⁰⁷ kohaselt on liikmesriigid kohustatud tunnustama teises liikmesriigis väljakirjutatud ravimite või meditsiiniseadmete piiriüleseid retsepte. Alates väljaastumise kuupäevast ei tunnustata Ühendkuningriigis väljakirjutatud retsepte enam EL 27 liikmesriigis liidu õiguse alusel.

7.4. Euroopa hädaabinumber – 112¹⁰⁸

Liidu õiguse¹⁰⁹ kohaselt on liikmesriigid kohustatud tagama, et kõik selliste elektrooniliste sideteenuste lõppkasutajad, mis võimaldavad teha kõnesid

¹⁰² Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/health/cross_border_care/overview_en.

¹⁰³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta direktiiv 2011/24/EL patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius (ELT L 88, 4.4.2011, lk 45).

¹⁰⁴ Direktiivi 2011/24/EL artikkel 6.

¹⁰⁵ Juhime tähelepanu sellele, et alates väljaastumise kuupäevast ei kehti Ühendkuningriigi suhtes enam liidu õigus, millega kohustatakse ELi liikmesriike pidama riiklikke kontaktpunkte, et teavitada patsiente piiriüleste tervishoiuteenustest.

¹⁰⁶ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/cross_border_care/docs/impl_directive_prescriptions_2012_en.pdf.

¹⁰⁷ Direktiivi 2011/24/EL artikli 11 lõige 1, komisjoni 20. detsembri 2012. aasta rakendusdirektiiv 2012/52/EL, millega nähakse ette meetmed, et hõlbustada teises liikmesriigis väljakirjutatud retseptide tunnustamist (ELT L 356, 22.12.2012, lk 68).

¹⁰⁸ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/112>.

paikvõrgu ja mobiiltelefonidelt, sealhulgas taksofonidest, saavad helistada Euroopa hädaabinumbrile 112 tasuta. Lisaks peab puuetega kasutajatel olema juurdepääs hädaabiteenusele, mis on samaväärne sellega, mida kasutavad teised kasutajad.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kehti need kohustused enam Ühendkuningriigi suhtes.

7.5. Puuetega inimeste parkimiskaardid¹¹⁰

ELi õiguses¹¹¹ on soovitatud, et ELi liikmesriigid tunnustaksid vastastikku puuetega inimeste parkimiskaarte, mis on välja antud kooskõlas ELi parkimiskaardi standardvormiga¹¹².

Kehtivate tavade kohaselt tunnustavad Ühendkuningriigi ametiasutused¹¹³ tavaliselt ELi vormile vastavaid parkimiskaarte, mille on välja andnud teised ELi liikmesriigid, mis võimaldab ELi vormile vastavate parkimiskaartide omanikel parkida Ühendkuningriigis puuetega inimestele mõeldud parkimiskohtadel. Sama kehtib tavaliselt EL 27 liikmesriigis Ühendkuningriigi riikliku parkimiskaardi (nn sinine ratastoolimärk) tunnustamisel¹¹⁴.

Ei ole kindel, kas ELi ja Ühendkuningriigi ametiasutused säilitavad senise tava tunnustada omavahel puuetega inimeste parkimiskaarte. Selle otsuse teevad need ametiasutused oma äranägemisel.

Puuetega inimesed, kes kasutavad puuetega inimeste parkimiskaarti, võivad seega soovida võtta eelnevalt ühendust asjaomaste ametiasutustega.

7.6. Konsulaarkaitse¹¹⁵

Liidu õigusega¹¹⁶ on ELi kodanikele antud õigus konsulaarkaitsele mis tahes ELi liikmesriigi diplomaatilise või konsulaarasutuse poolt, kui nad satuvad

¹⁰⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ (universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv)) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51) artikkel 26.

¹¹⁰ Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/parking-card-disabilities-people/index_et.htm.

¹¹¹ Nõukogu 4. juuni 1998. aasta soovitus 98/376/EÜ puuetega inimeste parkimiskaardi kohta (EÜT L 167, 12.6.1998, lk 25).

¹¹² Vt soovitus 98/376/EÜ lisa. ELi vormi kohaste parkimiskaartide väljaandmine ja haldamine ning kohaldatavad tingimused jäävad riikide ametiasutuste ja kohalike omavalitsuste pädevusse.

¹¹³ Nende riiklike tingimuste täitmist tagavad tavapäraselt politsei ja kohalikud asutused.

¹¹⁴ Ühendkuningriik on otsustanud kasutada riiklikku mudelit, mis hõlmab teatavaid ELi vormi kohase kaardi põhiomadusi.

¹¹⁵ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/consular-protection_en.

olukorda, milles nad vajavad abi väljaspool ELi ning nende enda liikmesriigi saatkond või konsulaat ei saa neid tõhusalt abistada (nad on „esindamata“). Esindamata ELi kodanikel on õigus saada konsulaarkaitset samadel tingimustel nagu selle ELi liikmesriigi kodanikel, mille poole nad pöörduvad.

Alates väljaastumise kuupäevast ei saa Ühendkuningriigi kodanikud seda õigust enam kasutada ning EL 27 kodanikud ei saa enam pöörduda Ühendkuningriigi saatkondade ja konsulaatide poole, et taotleda konsulaarkaitset ELi õiguse alusel.

7.7. Hüvitamismehhanism isikutele, kes on teises liikmesriigis autoõnnetuses vigastada saanud („külastajast ohvrid“)¹¹⁷

Liidu õigusega on ette nähtud hüvitamismehhanism isikutele, kes on saanud vigastada õnnetuses, mis on toimunud teises liikmesriigis ja mille põhjustas selles liikmesriigis asuva sõiduki kasutamine („külastajast ohvrid“)¹¹⁸. See mehhanism näeb ette ohvrile hüvitise maksmise ohvri elukohaliikmesriigi hüvitisfondi poolt, kui kindlustusandja ei teavita kannatanut ettenähtud tähtaja jooksul¹¹⁹.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kehti see mehhanism enam isikute suhtes, kes elavad Ühendkuningriigis ja on saanud vigastada autoõnnetuses sel ajal, kui nad on külastanud EL 27 liikmesriiki, ja vastupidi.

8. KINDLUSTUS, REISIJATE ÕIGUSED

8.1. Maksejõuetuse vastane reisikindlustus

Liidu õiguses¹²⁰ on sätestatud kohustused pakettreise korraldavatele või seotud reisikorraldusteenuseid pakkuvatele ettevõtjatele, muu hulgas selleks, et kaitsta reisijaid ettevõtja maksejõuetuse eest.

Korraldajad ja ettevõtjad peavad täitma neid kohustusi isegi siis, kui nad on asutatud kolmandas riigis¹²¹, kui nad müüvad või pakuvad selliseid teenuseid

¹¹⁶ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punkt c ja artikkel 23 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 46. Õigust konsulaarkaitsele on lisaks käsitletud ka nõukogu 20. aprilli 2015. aasta direktiivis (EL) 2015/637, mis käsitleb koordineerimis- ja koostöömeetmeid, millega hõlbustatakse esindamata ELi kodanike konsulaarkaitset kolmandates riikides (ELT L 106, 24.4.2015, lk 1).

¹¹⁷ Lisateabe saamiseks vt https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/motor-insurance_en.

¹¹⁸ 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta) (ELT L 263, 7.10.2009, lk 11) 7. peatükk.

¹¹⁹ Seejärel võib see hüvitisfond nõuda hüvitist selle liikmesriigi hüvitisfondilt, kus kindlustuspoliisi välja andnud kindlustusselts on asutatud, direktiivi 2009/103/EÜ artikli 24 lõige 2.

¹²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302 (mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid) (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1) artikkel 17.

ELi liikmesriigis või kui nende tegevus on suunatud ELi liikmesriiki (kasutades muu hulgas muud keelt või vääringut kui asutamiskohaks oleva liikmesriigi keel või vääring).

Kui reisijad ostavad pakettreise korraldajatelt, kes on asutatud kolmandas riigis, vahendajate kaudu, kes on asutatud ELis, peab vahendaja tagama korraldaja kohustuse täita pakettreisilepingut ning tagada maksete tagasimaksmine ja reisijate kodumaale toimetamine, välja arvatud juhul, kui vahendaja esitab tõendid, et korraldaja täidab neid kohustusi¹²².

Seega ei kohaldata alates väljaastumise kuupäevast ELi õigust, mis kohustab korraldajaid kaitsma reisijaid korraldaja maksejõuetuse eest, kui Ühendkuningriigis asutatud korraldaja ei suuna oma müügitgevust ELi ja pakettreise ei osteta ELis asuva vahendaja kaudu.

Nendel juhtudel soovitatakse reisijatel hinnata vajadust kaitsta end korraldaja võimaliku maksejõuetuse eest.

8.2. ELi reisijate õigused¹²³

Liidu õigusega on reisijatele ette nähtud hulk õigusi ning seda mitte üksnes lennu-, vaid ka laeva-, bussi- ja rongireisijatele. Need õigused on seotud teabega, tagasimaksmisega ja marsruudi muutmisega, hüvitiste, abi ja hoolitsusega, õigusega kahjude hüvitamisele ning puuetega isikute ja piiratud liikumisvõimega isikute eriõigustega.

Alates väljaastumise kuupäevast ei pruugi ELi reisijate õigused enam kehtida ELi ja Ühendkuningriigi vahelise reisimise suhtes või võivad olla piiratud.

8.2.1. Lennureisijate õigused

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata ELi lennureisijate õiguseid¹²⁴ enam lendude suhtes, mis toimuvad ELi-välise lennuettevõtjaga Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast ELis asuvasse lennujaama. ELi õigusega tagatud lennureisijate õiguseid kohaldatakse samas jätkuvalt:

i) lendude suhtes, mis väljuvad Ühendkuningriigist lennujaama, mis asub EL 27 liikmesriigi territooriumil, ja mida opereerib ühenduse lennuettevõtja; ning

¹²¹ Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 17 lõike 1 teine lõik ning määrused (EÜ) nr 593/2008 ja (EL) 1215/2012, koostoimes direktiivi (EL) 2015/2302 põhjendusega 50.

¹²² Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikkel 20.

¹²³ Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_et.htm.

¹²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).

ii) lendude suhtes, mis väljuvad EL 27-st Ühendkuningriigi lennujaama ja mida opereerib mis tahes lennuettevõtja.

Reisijad peaksid seega olema teadlikud, et olenevalt valitud lennuettevõtjast ei kohaldata teatavaid ELi reisijate õiguseid enam ELi suunduvate lendude suhtes.

ELi õigust, millega antakse eriõigused puuetega isikutele ja piiratud liikumisvõimega isikutele¹²⁵, kes reisivad lennukiga, ei kohaldata enam lendude suhtes, mis alates väljaastumise kuupäevast

- i) väljuvad Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast,
- ii) läbivad Ühendkuningriigis asuvat lennujaama või
- iii) saabuvad Ühendkuningriigis asuvasse lennujaama.

Ent teatavad õigused, nagu lennuettevõtjate osutatav abi, jäävad kehtima selliste lennureisijate kohta, kes lendavad Ühendkuningriigi lennujaamast EL 27 lennujaama, kui lendu teostav lennuettevõtja on ühenduse lennuettevõtja.

8.2.2. *Laevareisijate õigused*

ELi laevareisijate õiguseid¹²⁶ kohaldatakse jätkuvalt, kui

- i) pardalemineku sadam asub EL 27-s või
- ii) pardalemineku sadam asub Ühendkuningriigis, kui pardalt mahatuleku sadam asub EL 27-s ning teenust osutab vedaja, kes on asutatud liikmesriigi territooriumil või pakub reisijateveeteenuseid liikmesriiki või liikmesriigist („liidu vedaja“).

Reisijad peaksid olema teadlikud, et olenevalt valitud vedajast võib juhtuda, et ELi reisijate õiguseid ei kohaldata enam ELi suunduvate reiside suhtes.

Mis puutub ristlusreisijatesse, siis kohaldatakse kehtivaid ELi reisijate õiguseid jätkuvalt juhul, kui pardalemineku sadam asub liikmesriigis.

8.2.3. *Bussisõitjate õigused*

ELi bussisõitjate õiguseid¹²⁷ kohaldatakse jätkuvalt sõitjate suhtes, kes kasutavad liinivedusid¹²⁸, kui sõitjate bussi sisenemise või bussist

¹²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

¹²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

¹²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

väljumise punkt asub liikmesriigi territooriumil ning kui liiniveo sõiduplaanijärgne pikkus on 250 kilomeetrit või rohkem. Sõitjate suhtes, kelle sõiduplaanijärgne reisi pikkus on lühem kui 250 kilomeetrit, kohaldatakse vähem eeskirju. Mõned liikmesriigid on vabastanud teenused sõitjate õiguseid käsitleva määruse kohaldamisest, kui oluline osa nendest liinivedudest, sealhulgas vähemalt üks sõiduplaanijärgne peatus, toimub väljaspool liitu¹²⁹.

ELi õigusest tulenevaid bussisõitjate õiguseid kohaldatakse seega jätkuvalt – kui ükski erand ei kehti –

i) sõitjate suhtes, kes väljuvad Ühendkuningriigist sihtkohta, mis asub EL 27 liikmesriigi territooriumil, ning

ii) sõitjate suhtes, kes väljuvad EL 27-st Ühendkuningriigis asuvasse sihtkohta.

8.2.4. Rongireisijate õigused

ELi rongireisijate õiguseid¹³⁰ kohaldatakse kõikide raudteereiside ja -teenuste suhtes,

i) mis toimuvad või mida pakutakse ELi territooriumil; ning

ii) mida pakub raudtee-ettevõtja, kes on ELi eeskirjade kohaselt litsentseeritud.

Seepärast ei kohaldata alates väljaastumise kuupäevast ELi rongireisijate õiguseid enam Ühendkuningriigi osale Ühendkuningriigi ja ELi liikmesriigi vahelistest rongireisidest.

9. MUUD KÜSIMUSED

9.1. Kaardimaksud¹³¹

Ehkki deebet- või krediitkaartide aktsepteerimine maksetehinguteks sõltub kaupmeeste vastavatest eelistustest, on liidu õigusega¹³² kehtestatud limiidid vahendustasudele, mida kaupmeestelt selliste tehingute eest nõutakse. Neid

¹²⁸ Juhuvõtte puhul kehtib vähem õiguseid.

¹²⁹ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf>

¹³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

¹³¹ Lisateabe saamiseks vt https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/payments-transfers-cheques/index_et.htm

¹³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/751 (kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta) (ELT L 123, 19.5.2015, lk 1) artiklid 3 ja 4.

eeskirju kohaldatakse üksnes juhul, kui nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuste pakkuja asuvad ELis¹³³.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kuulu EL 27 ja Ühendkuningriigi vahelised tehingud enam vahendustasusid piiravate ELi eeskirjade kohaldamisalasse.

Eeldusel, et kaupmeestel lubatakse kohaldada tarbijatele kaardimaksete eest lisatasusid, võib see kaasa tuua suurema lisatasu kaardimaksete eest.

9.2. Rändlus¹³⁴

Rändlusteenuseid reguleeriva liidu õiguse¹³⁵ kohaselt on keelatud mis tahes lisatasud, mille rändlusteenuse osutaja (st riigisiseste mobiilsideteenuste – kõne-, SMS- ja andmesideteenuste osutaja), kes tegutseb ELi liikmesriigis, kehtestab ELis reisivatele rändlusklientidele lisaks riigisisesele jaehinnale.

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata seda liidu õiguses sätestatud keeldu enam ei rändlusteenuse osutajate suhtes, kes tegutsevad Ühendkuningriigis, kui nende kliendid kasutavad rändlust ELis, ega rändlusteenuse osutajate suhtes, kes tegutsevad ELis, kui nende kliendid kasutavad rändlust Ühendkuningriigis. Sellegipoolest jääb liikmesriigis tegutsevate rändlusteenuse osutajate suhtes kehtima liidu õiguses sätestatud kohustus teavitada oma kliente rändlustasudest, mida võetakse osutatavate teenuste eest siis, kui nad reisivad Ühendkuningriiki¹³⁶.

9.3. Võrgusiteenuste kaasaskantavus¹³⁷

Võrgusiteenuste kaasaskantavust reguleeriva liidu õiguse¹³⁸ kohaselt saavad ELi tarbijad, kes ostavad või tellivad oma elukohaliikmesriigis võrgusiteenuseid – et vaadata filme või jälgida spordisündmuseid, kuulata muusikat, laadida alla e-raamatuid või mängida mängu –, neid teenuseid ilma lisakuludeta jätkuvalt kasutada ka siis, kui nad reisivad teistesse ELi liikmesriikidesse või viibivad neis ajutiselt (piiriülene kaasaskantavus).

Alates väljaastumise kuupäevast ei kohaldata seda liidu õiguses sätestatud kohustust enam tasuliste võrgusiteenuste osutajate suhtes EL 27-s, kui nende kliendid reisivad Ühendkuningriigis.

¹³³ Määruse (EL) 2015/751 artikli 1 lõige 1.

¹³⁴ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/roaming>

¹³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2012. aasta määrus (EL) nr 531/2012, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsiddevõrkudes liidu piires (ELT L 172, 30.6.2012, lk 10).

¹³⁶ Määruse (EL) nr 531/2012 artiklid 14 ja 15.

¹³⁷ Lisateabe saamiseks vt <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cross-border-portability-online-content-services>

¹³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1128 võrgusiteenuste piiriülese kaasaskantavuse kohta siseturul (ELT L 168, 30.6.2017, lk 1).

Samuti ei kohaldata alates väljaastumise kuupäevast seda liidu õiguses sätestatud kohustust enam tasuliste võrgusuteenuste osutajate suhtes Ühendkuningriigis, kui nende kliendid reisivad ELis.

See tähendab, et tasuliste võrgusuteenuste klientidel EL 27-s ja Ühendkuningriigis ei pruugi olla juurdepääsu võrgusuteenustele, mille nad on tellinud vastavalt ELis ja Ühendkuningriigis, kui nad reisivad Ühendkuningriigis või ELis, või neil võib olla nendele teenustele piiratud juurdepääs (nt juurdepääs teistsugusele kataloogile).

LISA: ELI TEABELEHT, MILLES KÄSITLETAKSE REISIJATE PAGASI HULKA KUULUVAID ISIKLIKUKS TARBIMISEKS ETTENÄHTUD LOOMSEID SAADUSEID

Vältige loomade nakkushaiguste toomist ELi!

Loomsed saadused võivad sisaldada patogeene, mis põhjustavad nakkushaigusi

Haiguste ELi sissetoomise ohu tõttu on teatavate loomsete saaduste ELi toomise suhtes kehtestatud range kord. Seda korda ei kohaldata loomsete saaduste suhtes, mis liiguvad ELi 27 liikmesriigi vahel, ega nende suhtes, mis tuuakse sisse Andorrast, Liechtensteinist, Norrast, San Marinost ja Šveitsist.

Kõik eeskirjadele mittevastavad loomsed saadused tuleb **ELi saabumisel ametlikuks kõrvaldamiseks loovutada**. Selliste toodete deklareerimata jätmine võib kaasa tuua trahvi või kriminaalvastutusele võtmise.

1. Väikesed liha ja piima ning nendest valmistatud toodete kogused (v.a väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoidud ja inimeste või lemmikloomade eriotstarbelised ravitoidud)

ELi võib tuua või saata üksnes isiklikuks tarbimiseks mõeldud liha ja piima ning nendest valmistatud tooteid (v.a väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoidud ning inimeste ja lemmikloomade eriotstarbelised ravitoidud), juhul kui need on pärit Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt, tingimusel et nende kaal ei ületa **10 kilogrammi** inimese kohta.

2. Väikelaste pulbrilised piimasegud, lastetoidud ja eriotstarbelised ravitoidud

ELi võib isiklikuks tarbimiseks tuua või saata väikelaste pulbrilisi piimasegusid, lastetoidusid ja eriotstarbelisi ravitoidusid, tingimusel et:

– need on pärit Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut **10 kilogrammi** inimese kohta ja et:

- toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- need on pakendis kaubanduslikud margitooted ja
- pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses

– need on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt) ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut **2 kilogrammi** inimese kohta ja et:

- toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- need on pakendis kaubanduslikud margitooted ja
- pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses.

3. Lemmikloomade ravitoidud

ELi võib isiklikuks tarbimiseks tuua või saata lemmikloomade ravitoidusid, tingimusel et:

— need on pärit Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 10 kilogrammi inimese kohta ja et:

- toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- need on pakendis kaubanduslikud margitooted ja
- pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses;

— need on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt) ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 2 kilogrammi inimese kohta ja et:

- toodet ei pea enne tarbimist jahutama;
- need on pakendis kaubanduslikud margitooted ja
- pakend on avamata, kui see ei ole parasjagu kasutuses.

4. Väikesed isiklikuks tarbimiseks ettenähtud kalatoodete kogused
ELi võib tuua või saata isiklikuks tarbimiseks ettenähtud kalatooteid (sh värsked, kuivatatud, küpsetatud, soolatud või suitsutatud kala, teatavad karplased, nagu krevetid, vähid, mitteelusad rannakarbid ja austrid) tingimusel, et:
- värsked kala on roogitud;
 - kalatoodete või ühe kala kaal, olenevalt sellest, kumb on raskem, ei ületa kaalupiirangut 20 kilogrammi inimese kohta.
- Kõnealuseid piiranguid ei kohaldata kalatoodete suhtes, mis tulevad Fääri saartelt või Islandilt.
5. Väikesed muude inimtoiduks mõeldud loomsete saaduste kogused
ELi võib tuua või saata muid loomseid saadusi, nagu mesi, elusad austrid, rannakarplased ja teod, ainult tingimusel, et:
- need on pärit Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 10 kilogrammi inimese kohta;
 - need on pärit muudest riikidest (v.a Fääri saartelt, Gröönimaalt või Islandilt) ja et nende kogukaal ei ületa kaalupiirangut 2 kilogrammi inimese kohta.
- Arvestada tuleb seda, et loomseid saadusi võib väikestes kogustes tuua mitme eespool nimetatud viie kategooria hulgast (vt punktid 1–5), tingimusel et need vastavad iga asjaomase kategooria kohta esitatud nõuetele.
6. Suuremad loomsete saaduste kogused
Suuremaid loomsete saaduste koguseid võib ELi tuua või saata ainult siis, kui need vastavad kaubasaadetsi käsitlevatele nõuetele, mis hõlmavad:
- nõuetekohasel EÜ ametlikul veterinaarsertifikaadil sätestatud sertifitseerimisnõudeid;
 - kaupade ja nõuetekohase dokumentatsiooni esitamist veterinaarkontrolle teostama volitatud ELi piirpunktidele ELi saabumisel.
7. Nõuetest vabastatud loomsed saadused
Eespool kirjeldatud nõudeid ei pea kohaldama järgmiste toodete suhtes:
- leiva- ja saiatooted, koogid, küpsised, šokolaad ja kondiitritooted (sealhulgas kompvekid), mida ei ole lihatootega segatud ega täidetud;
 - lõpptarbija jaoks pakendatud toidulisandid;
 - lihaekstraktid ja -konsentraadid;
 - kalaga täidetud oliivid;
 - pasta ja nuudlid, mida ei ole lihatootega segatud ega täidetud;
 - lõpptarbija jaoks pakendatud puljongitooted ning lõhna- ja maitseained;
 - muud toiduained, mis ei sisalda värsket või töödeldud liha või piima ja milles on vähem kui 50 % töödeldud muna- või kalatooteid.
8. Kaitsealustest loomaliikidest valmistatud loomsed saadused
Teatavate kaitse all olevate loomaliikide suhtes võivad olla kehtestatud lisapiirangud. Näiteks on tuurlaste kaaviari puhul kaalupiiranguks 125 grammi inimese kohta.